

Belvíz idején

Hektárok,
köbméterek

A FVM-mek adott tájékoztatónk alapján a vízborított terület az alábbiak szerint alakult: szántás – 19 ezer 500, vetés – 19 ezer, rét-legelő – 19 ezer, egyéb – négyezer. Összesen 61 ezer 500 hektárt borít víz, az elvieszedett terület nagysága 65 ezer hektár. A falugazdászok jelentése valamivel nagyobb vízborítást jelez, ők 71 ezer hektárról szólnak.

Az 1999 novembere óta tartó, megfeszített belvíz elleni védekezésnek köszönhetően mára lassan, de folyamatosan csökken a belvízzel borított terület nagysága. A védekezés csúcán Tiszába szivattyúzással átemelt és a gravitációs úton befolyó víz együttesen elérte az 5-6 millió köbmétert. A védekezés naponta 10-11 millió forintba kerül. A legsúlyosabb helyzet a belterületeken alakult ki, ahol elmulasztották megépíteni, vagy karbantartani a belvízelvezető árkokat, csatornákat.

A befogadó főcsatornák magas vízszintje késleltette a belvízelvezetést. Az Ativizig önhibáján kívül elmaradt fenntartási munkái a védekezés során működött nagy számú kotrógéppel, a védelemben résztvevők nagy számával igyekezett pótolni. A kotrási munkának, valamint a csapadékmentes és fagyos időjárásnak köszönhetően a főgyűjtők vízszintje mára mintegy 50-60 centiméterrel csökkent. (Hasonló lemaradás van a vízgazdálkodási társulatok csatornafenntartásában is.)

A belvíz kialakulásának okai között első helyre kell tenni a novemberben és decemberben hullott közel 200 milliméteres csapadékot. A sokévi éves csapadéktalgal (556) szemben 870-950 milliméter csapadék esett. A belvízvédelmi csatornák állapota elsősorban anyagi okok miatt nem kielégítő. A több mint tíz évig tartó aszályos periódus elaltatta a tulajdonosok – legfőképp a magyar állam – éberségét és karbantartási kötelezettségét.

Az okok között kell említeni a talajművelésben rejlő, de költséges lehetőségek elmaradását, amik segítenek a belvízfelkötés kialakulásának megelőzésében. Ilyenek a mélyszántás, altalajlazítás, melioráció.

A kialakult helyzet kezelésére a kormányzat az érintett tárcák munkájának összehangolásával és a védekezési költségek biztosításával vállalt. Az FVM intézkedési tervének részeként a megyei hivatal valamennyi földtulajdonoshoz, földhasználóhoz felhívást intézett a védekezésben való részvételre.

Felmértük a vízgazdálkodási társulatoknál azokat az elmaradt fenntartási, beruházási munkákat, amelyek segíthetnek a jelenlegi gyors belvízelvezetésben, szerepük lehet a tavaszi belvízkárok mérséklésében. Nem megnyugtató a „volt üzemi csatornák” állapota. Az egykor szövetkezetek, állami gazdaságok működött és jól funkcionáló rendszer mára a sokszámos földtulajdonos nehezen összeegyeztethető érdeke miatt nem mindenhol üzemel.

Antal József
Cs. m.-i FVM
hivatalvezető

Termékatanács – alkupozícióban

Hungarikum a makói hagyma

A magyar hagymatermelők első szerveződése 1901-ben alakult. Az elmúlt évszázadban többször változott a szervezet neve, ám a kitűzött célok és feladatok ma is aktuálisak. A termékatanács jelenleg az irányárak kialakításában is közreműködik.

A Hagyma Termékatanács elődszervezete a Makói Hagymatermelési Rendszer volt. Az 1989 nyarán létrehozott új szervezet már nemcsak a makói tájkörzetet, hanem az egész országot is átfogta, s a termelésen kívül a feldolgozással, valamint a forgalmazással foglalkozott. A hivatalos termékatanács elismerésére 1994 májusában került sor: a Hagyma Termékatanács az ötödik volt az országban, amelyet a földművelésügyi miniszter elismert.

Az alapszabályban rögzített célokat és feladatokat a következőképpen valósította meg a termékatanács:

1. Az elmúlt tíz esztendő alatt minden év elején megrendeztük a Hagymás napokat, amelyek az év elindításához fontos információkat adtak a termelőknél.

2. Minden évben a betakarítás előtt megszerveztük a termésbecslő, termékminősítő határszemléket az ország különböző tájegységeiben lévő hagymaföldeken.

3. 1992-ben termelési útmutatót adtunk ki fokhagymára, vöröshagymára, amely az EU-szabványokat és az egyéb követelményeket is tartalmazta.

4. 1995-ben termelési technológiát adtunk ki a dughagymás vöröshagymára, az áttelelő és magról vetett vöröshagymára.

5. 1996-ban a fokhagyma-termelési technológia kiadására került sor. A kiadott technológia nagy hiányt pótol, mert a termelők nem rendelkeztek megfelelő technológiai letrással.

6. 1994-től folytatjuk a vöröshagyma félézümi fajtaösszehasonlító kísérleteit hazai és külföldi cégek bevonásával. A kísérletre minden esetben bemutatót szerveztünk és az értékeléseket tagjaink részére az információs füzetben keresztül eljuttattuk.

7. 1990-től működik belső információs rendszerünk, amely a termelési tudnivalókon kívül a piaci tendenciák ismertetésére, az árak alakulására is kiterjedt. Ezzel az információs rendszerrel csatlakozhattunk, illetve szerződést köthettünk az FVM ARH-val és így már nemcsak tagjaink

Az elmúlt évet a baromfiágazat valamennyi szereplője a nehéz esztendő közepé sorolja. A kelet-európai piac súlyos problémái kihatottak, a magyar baromfiágazatra. Ezen kívül az állami támogatások csökkenése, valamint az alacsony kül- és belpiaci árak mind-mind fokozták az ágazat problémáit.

A baromfiágazat nehéz helyzete ellenére is megtartotta jónak mondható export-import arányát (4 dollár exporttal szemben 1 dollár import áll). Az export az elmúlt évben meghaladta a 400 millió dollárt, ami ebben a hátrányos helyzetben nem tekinthető rossznak. Az értékesítési nehézségek miatt azonban

Makói hagymakutató. Nem csak termesztik, vizsgálják is a vöröshagymát.
(Fotó: Karnok Csaba)

kat, hanem az állami szerveket is tájékoztathatjuk.

8. 1991-től minden évben megrendezzük a nemzetközi makói hagymafesztivált, amely egy 1934-ben kezdeményezett rendezvény felelevenítését, a hagyományokhoz való visszanyúlást jelentette.

9. Az 1995-96-os hagymatermelési világvásár hatása Magyarországot sem kerülte el. A hazai túlermelés egymilliárd fontos veszteséget hozott a termelőknél és a szárítóiparnak. Ekkor határoztuk el, hogy termelési önkorlátozásra van szükség, meg kell teremteni a termelés, a feldolgozás és a forgalmazás összhangját. Ezek figyelembevételével közel két évi egyeztető munka után bevezettük a vöröshagyma termékpálya-szabályozást.

9. A vöröshagyma termékpálya-szabályozást a Földművelésügyi Minisztérium és a Hagyma Termékatanács szerződésben rögzítette.

A szerződés lényeges elemei:
a) az országos hagyma vetésterület és termés optimalizálása a piaci információk, a termelési igények alapján (a termékatanács javaslatára a minisztérium hirdeti meg december 1-ig a következő évre a területet és termésmennyiséget);
b) a vetésterület és termésmennyiség elosztása a termelési tájkörzetek és a megyék között, illetve az éves szerződések megkötése a termelőkkel, integrátorokkal (ez a Hagyma Termékatanács feladata);
c) az irányárak kialakítása a Hagyma Termékatanács feladata. A termékatanács javaslatára a minisztérium hirdeti meg az irányárakat minden év március 31-ig, az irányár meg-

figyelésére a termékatanács árfigyelési rendszert (monitoring) működtet, amelynek célja: amennyiben a tényleges felvásárlási ár az irányár 70 százaléka alá csökken, intervenció beavatkozásra kerüljön sor;

d) az intervenció beavatkozás feltétele, hogy a termékatanács rendelkezzen közös kockázati alappal – ebből és az állami intervenció kasszából bonyolítható le a piaci beavatkozás;

e) a piaci beavatkozás résztvevői a termékatanács tagok, akik termékpálya szabályozási szerződéssel rendelkeznek és a közös kockázati alappal befizetési kötelezettségüknek eleget tettek.

Fontos feladat a piaci igényeknek való megfelelés, úgy a termelés, mint a feldolgozás vonatkozásában. Az áruházi láncok magyarországi térnyerése segíti és biztosítja a termelés és kiszárlás számára a piacot, de ezeket az új követelményeket tudni kell teljesíteni.

10. A piaci igényeknek való megfelelést jelenti a „makói vöröshagyma” eredetmegjelölés, mint földrajzi árujelző bevezetése 2000-től. Ennek jelentősége a hazai áruházi láncokba történő beszállításnál és az exportnál jelentkezik. Lényeges, hogy a „makói vöröshagyma” mint különleges termék jusson el a fogyasztóhoz.

11. A 2000-ben induló agrárkörnyezet-gazdálkodási program keretében szeretnénk, hogy a vöröshagyma és fokhagyma termesztéstechnológiájában alkalmazzuk a környezetkímélő növényvédelmet. Az így termelt hagyma ugyanis felértékelődik a pia-

con. A „makói vöröshagyma” földrajzi árujelző és a környezetkímélő hagyma növényvédelmi technológia bevezetése és ezek termékatanács általi ellenőrzése nagy feladat, de ez a piacon való maradás egyetlen lehetősége.

12. A technológia fejlesztésén belül fontos a gépesítés. Az 1980-as évek közepétől új gépet alig vásárolt a hagyma-ágazat. A termelést szolgáló gépek elavultak, ezeket a kézi munka „váltotta ki”, a termelő a „minimum technológiák” alkalmazására szorított. A gépesítés nemcsak a termesztéstechnológiánál szükséges, hanem a tárolás, a kiszárlás folyamatában is. Ma már a piaci ár elkészítéséhez a hűtő tárolás, a kiszárlás, a csomagolás gépesítése elengedhetetlen feltétel.

13. A vöröshagyma eredetmegjelölése, a környezetkímélő növényvédelem alkalmazása mellé marketing eszközök bevonása is szükséges. Ebben a munkában támaszkodni kívánunk az FVM Agrármarketing Centrum Kht. szakmai és anyagi segítségére.

A hungarikumokat előállítóknak össze kell fogniuk. A dél-alföldi régióban megtermelt termékekből, például a szegedi fehértói halból, a szegedi paprikából és a makói vöröshagymából olyan végtérmet lehet előállítani, mint a szegedi halászlé. Jó marketing-munkával és összefogással az egyik legcsodálatosabb magyar tájjellegű étel a szegedi halászlé, amely jól eladható a fogyasztónak és így piacot ad a hal-, a paprika- és a hagymatermelőnek egyaránt.

Füleki László
HTT-titkár

A Vízöntő korszakában

A szója az új évezred növénye?

A tapasztalatok egybehangzóan igazolták, hogy a szója szinte az egyetlen olyan növénykultúra, amely a vetést követően egészen a betakarításig jól tűri még a tartós vízborítást is. Ezt a rizsen kívül egyetlen hazánkban termesztett növényről sem mondhatjuk el.

Több partnerünk számolt be arról 1999-ben, hogy a rendkívüli csapadékos időjárás következtében egyedül a szója volt az a növény, melyet be tudott takarítani. Így az adott terület harmadik vetéseként kompenzálni tudta az előző ősze, majd tavasszal elvetett, de a víz által elpusztított növények árbevételének kiesését.

Mivel a fent említett időjárás tendenciózus, szeretnénk a GK Kht. szófajtajait a termelők figyelmébe ajánlani. Elősegítve ezzel a növénytermelés alkalmazkodását a mostoha körülményekhez, s reményteljesen egy megfelelő árbevétel megalapozásához. Ugyanakkor az illetékes szakterület alapján feltehetően normatív támogatási rendszert is a GK Kht. már az alapítást követő években foglalkozott a szója honosításával, termesztésével és nemesítésével. Jelenleg a mindenkori piaci igényeknek megfelelően folyik az értékes fehérrétekben és az emberi szervezetre stimuláns hatású anyagokban gazdag fajták fenntartása, nemesítése.

A nemesítési célok közül meg kell említenünk olyan fajtákat előállítását, melyek a szélsőséges időjárás viszonyok között is jó minőségű és mennyiségű termést adnak. E kritériumoknak mindenképpen megfelel a Primor nevű, honosított, korai érésű csoportba tartozó fajtánk. Az Otilia középérésű, nagy vízigényű, jó termőképességű, terméshibátlan és sokrétű (többek között húmáncélú) felhasználási lehetőségekkel rendelkező fajtánk jól tűri a csapadékot, vízborítást és emellett kiváló termőképességű jellemző. A középérésű Stefi jó alkalmazkodóképességével, magas olajtartalmával hívja fel magára a figyelmet. A Flóra középérésű, nagy vízigényű, jó termőképességű, terméshibátlan és sokrétű (többek között húmáncélú) felhasználási lehetőségekkel rendelkező fajtánk jól tűri a csapadékot, vízborítást és emellett kiváló termőképességű jellemző. A középérésű Stefi jó alkalmazkodóképességével, magas olajtartalmával hívja fel magára a figyelmet. A Flóra középérésű, nagy vízigényű, jó termőképességű, terméshibátlan és sokrétű (többek között húmáncélú) felhasználási lehetőségekkel rendelkező fajtánk jól tűri a csapadékot, vízborítást és emellett kiváló termőképességű jellemző.

Az Otilia középérésű, nagy vízigényű, jó termőképességű, terméshibátlan és sokrétű (többek között húmáncélú) felhasználási lehetőségekkel rendelkező fajtánk jól tűri a csapadékot, vízborítást és emellett kiváló termőképességű jellemző. A középérésű Stefi jó alkalmazkodóképességével, magas olajtartalmával hívja fel magára a figyelmet. A Flóra középérésű, nagy vízigényű, jó termőképességű, terméshibátlan és sokrétű (többek között húmáncélú) felhasználási lehetőségekkel rendelkező fajtánk jól tűri a csapadékot, vízborítást és emellett kiváló termőképességű jellemző.

Hagymás
napok

Munkatársunktól

Február 1-jén és 2-án az Agro Maros Szövetkezet I. emeleti tanácskozójában (Makó, Deák Ferenc utca 6.) rendezik meg a 10. makói hagymás napokat.

ség jellemzi. Mindegyik fajtánkról egyöntetűen elmondhatjuk, hogy az ismert kórokozók és kártevőkkel szemben toleránsak, így a gyomirtáson kívül más növényvédelmi beavatkozásokra ritkán van szükség.

A sikeres termesztéshez főbb technológiai elemek betartására hívjuk fel a figyelmet. Fontos a talajvizsgálatokon alapuló őszi alpműtrágyázás, lehetőség szerint a szerves trágyázásról sem feledkezzünk meg. Megjegyezni kívánjuk, hogy a szója nitrogénmegkötő képességénél fogva jó előveteménynek tekinthető. Fontos az időben elvégzett középmező szántás, hiszen ez is segíti az egyszerű, nagy mennyiségben lezúduló csapadék megfelelő időben bejutását a talajba. A fő cél a talaj tömörödésének elkerülése, az ideális laza szerkezet megteremtése.

Tavasszal a vetést előkészítő talajmunkákat említjük meg, kiemelve az aprómorzog, egyenes vetőgéppel megteremtését, ügyelve arra, hogy az alkalmazott munka- és erőgépek a lehető legkevesebb terheléssel, tömörítéssel újabb talajt. Éppen ezért a vetés előtti (PPI) gyomirtást lehetőség szerint a talaj-előkészítéssel egy menetben kell végrehajtani. A vetést megelőzően a fémzáró vetőmagot a kereskedelemben kapható speciális baktérium készítménnyel kell kezelni, oltani. A beavatkozás akár 20 százalékos termésnövekedést is eredményezhet.

A szója azon ritka kultúránéköz tartozik, amelyek kevésbé érzékenyek az optimális vetési időszakra. Ennek ellenére javasoljuk az április 20. és a legkésőbb május 5. közötti időszakot.

Amennyiben az átlagosnál jóval több csapadék hullik, érésgyorsítást, desszifikálást kell alkalmaznunk. A betakarítást éréscsoporttól függően szeptember közepén, október elején (esetleg még később) végezzük egy menetben, megfelelően beállított és előkészített kombájnnal, 10-12 százalékos nedvességtartalommal.

Kurnik András
osztályvezető

A Gazda-
oldalt
szerkesztette:
Fekete Klára

Baromfi: nehéz eladni, felhalmozódott készletek

Támogatás nélkül nem megy

szinte valamennyi feldolgozóüzem az „egészségesnél” nagyobb vágóbaromfi készlettel zárta az 1999-es évet.

Az elmúlt évben a felmerült gondok orvoslására szükségessé vált a termelés szabályozása. Meghatározták a minőségileg támogatott vágóbaromfi mennyiségét, amely összességében 330 ezer tonnára tett ki. Ezen belül a csirke 160 ezer (később 180 ezer tonnára módosult), pulyka 83,5 ezer, a vízibarmfi 86,5 ezer tonna volt.

Ez a rendszer 2000-ben is megmarad. Mintegy 400 ezer tonna élőbaromfi felvásárlá-

sát lehet prognosztizálni, amelyből 366 ezer tonna lenne az első osztályú áru, ezért minőségi támogatásban részesülne. A javaslat az, hogy a 190 ezer tonna élőcsirke, 90 ezer tonna pulyka és 86 ezer tonna vízibarmfi részüljön minőségi támogatásból. Lényeges változás, hogy minőségi vágóbaromfi támogatás csak az EU-kód-számmal ellátott üzemek által feldolgozott vágóbaromfi után igényelhető. A támogatás mértékére tett javaslat csirke esetében az eddigi 10 helyett 14.50 forint, az egyéb baromfifélék esetében pedig

5 helyett 7,30 forint kilogrammonként.

A másik fontos támogatási forma az exporttámogatás. Várhatóan ebben az évben mintegy 96 ezer tonna vágott baromfitermék kivitele részesülhet támogatásban, amennyiben a FVM a javaslatot elfogadja. A minisztériumhoz benyújtott javaslat tartalmazza még az állategészségügyi prevenció költségeit, a húsvizsgálati díj, valamint a tojótyúk vakcinázási költségeinek támogatását. Az egyéb támogatási formák közül meg kell említeni a baromfiágazat hosszú

távú versenyképessége szempontjából különösen fontos beruházási és technológiafejlesztési támogatásokat.

Lényeges kérdés az ágazatban keletkező, mintegy 100 ezer tonna hulladék ártalmatlanításának támogatása. Az EU-normáknak megfelelő termékek miatt ugyanis az állati takarmányból kizárólag a húsliszt. A feldolgozott állati hullák egyéb „hasznosítási módját” kell megoldani. Az ártalmatlanítási költség állami támogatással elengedhetetlen. Jó lenne, ha az FVM fogadókésznek mutatkozna egy, az egész ba-

romfiágazatot átfogó szalmoneella gyérítési program beindítására és támogatására.

Összességében az ágazat által kért támogatási összeg 12-13 milliárd forint, mely elengedhetetlenül szükséges a 2000. évi tervek valóra váltásához. E nélkül tovább nőne az ágazatban a lemaradás, növekedne a jövetelemhiány, visszaesne az export.

Sajnálatos, hogy a FVM részéről még január közepéig sem született döntés a támogatási formákról és mértékekről. Az ágazat szereplőinek ezek ismerete nélkül kellett az évet indítani, terveket készíteni 2000-re.

Musitz László
Hungeri
Baromfifeldolgozó Rt.,
termeltetési igazgató